

Overweging: 12e zondag door het jaar

Thema: Magnifica Humanitas

Prachtige Mensheid

Lezingen: Jeremia 20,10-13 en Matteüs 10,26-33

Zondag 21 juni 2026

Mart Hendriks

Het uitgangspunt van de encycliek en de reden voor ethische en theologische bezorgdheid is dat in het tijdperk van artificiële intelligentie **het voortbestaan van de mensheid zelf** op het spel staat. Het gaat er niet om de technologie af te wijzen, maar wel om te kiezen **voor een gebruik dat de mens beschermt en niet voor één dat de mens ondermijnt.**

De sociale leer is uitdrukking van de eigen verantwoordelijkheid van de Kerk die zich niet buiten de wereld plaatst, maar als compagnon van mensen onderweg. De sociale leer is geen pakket regeltjes of een ideologisch systeem dat van bovenaf aan de gelovigen wordt opgelegd. Midden in de dagelijkse werkelijkheid wordt de sociale leer getoetst aan de traditie en het evangelie en krijgt zo hand en voeten met principes die iedereen kan delen, met de **menselijke waardigheid als hét centrale criterium.**

Aan de toenemende **digitalisering, artificiële intelligentie en robotisering** is een risico verbonden omdat hierdoor elke realiteit voorgesteld wordt als meetbaar en berekenbaar. Het lijkt erop dat we macht hebben de werkelijkheid te beheersen en steeds weer te verbeteren. Dat heet dan vooruitgang. Dit moet ons doen nadenken over de betekenis zelf van vooruitgang. 'Machtiger is niet altijd beter'. Een uitspraak die tot een diepe reflectie mag leiden, is deze: *'De mens bloeit niet op ondanks zijn beperkingen, maar vaak juist door zijn beperkingen heen.'* (118)

De meest dramatische consequentie van ongebalanceerde technologische macht is de 'tragische kwestie van **oorlog**'.

Technologie maakt beslissingen over dood en leven almaar sneller en onpersoonlijker en presenteert geweld als de evidente oplossing.

We moeten niet denken dat de wreedheden van de 20ste eeuw niet opnieuw kunnen gebeuren, want 'dezelfde dynamieken duiken weer op'.

'Men doet het voorkomen alsof het onverantwoordelijk is om je niet voor te bereiden op oorlog. Maar echt onverantwoordelijk is het politieke *realisme* dat doet alsof oorlog onvermijdelijk is en vrede voorstelt als utopisch of irrationeel is. **Er bestaat niet zoiets als 'rechtvaardige oorlog'**, schrijft de paus.

'Die theorie is achterhaald, [want] al te vaak is ze gebruikt om elk soort oorlog te rechtvaardigen.' (192)

Vrede is daarentegen geen naïeve hoop noch enkel de afwezigheid van oorlog.' (205)

Tegenover de cultuur van macht en oorlog stelt de encycliek een beschaving van liefde voor, gebaseerd op gerechtigheid, dialoog en gedeelde verantwoordelijkheid. We kunnen allemaal ons deel doen.'

Met name: onze woorden ontwapenen, bouwen aan gerechtigheid, kijken door de bril van slachtoffers, een gezond realisme cultiveren ... eindigend met 'bidden en hopen'.

Voor de grote spelers legt hij de nadruk op dialoog en diplomatie.

'Op het einde van deze reflectie, zou ik een sober maar veeleisend programma van christelijk leven willen voorstellen, waarmee we onze weg kunnen vinden door dit tijdperk in het licht van het evangelie.'

Zo begint de paus zijn **hoopgevende conclusie** na een toch wel dramatische maar helaas realistische analyse van onze tijd.

Het Woord is vlees geworden. Die christelijke ervaring geldt ook vandaag.

De **volheid van het menselijke bestaan** komt niet van technische macht – of de eliminatie van beperkingen door robotica – maar van een **relatie op basis van vrijheid, liefde en genade**.

'Als gelovige onder gelovigen nodig ik iedereen uit om in het gelaat van Gods Zoon en grootsheid van de mensheid te contempleren, die ook straalt in dit tijdperk van AI.' (233)

De paus roept op om trouw te blijven aan die waarheid en verantwoordelijkheid op te nemen 'in de werkplaats van onze tijd'

Geïnspireerd op:

- 'Magnifica Humanitas, een ode aan het mens zijn'
; br. Stefan Walser Kap en koord
- 'Gelezen en samengevat: ontdek de encycliek 'Magnifica Humanitas' ('Prachtige Mensheid'); Lieve Wouters Otheo.be